
ZESZYTY NAUKOWE WYŻSZEJ SZKOŁY PEDAGOGICZNEJ
W BYDGOSZCZY

Studia z Nauk Społecznych 1985 z.8

ALDONA CHRAPKOWSKA-ZIELIŃSKA

WSP w Bydgoszczy

PRACA AKADEMICKIEGO KOŁA PCK NA TLE CELÓW I ZASAD ORGANIZACJI CZERWONOKRZYSKIEJ W WYŻSZEJ SZKOLE PEDAGOGICZNEJ W BYDGOSZCZY

Czerwony Krzyż to organizacja społeczna o charakterze międzynarodowym i narodowym. Powstała w połowie XIX wieku dla idei niesienia pomocy rannym żołnierzom. Rozpaczliwa sytuacja ofiar wojny, a przede wszystkim rannych i chorych żołnierzy - często pozostawionych na polu walki własnemu losowi bez jakiegokolwiek pomocy, budziła litość i spontaniczne, doraźne akcje pomocy. Były one jednak przypadkowe i niezorganizowane¹. W roku 1854 podczas wojny krymskiej Mikołaj Pirogow - rosyjski chirurg i anatom rzuca jako pierwszy wielkie w swej treści hasło: "Nie każda kula w czasie wojny jest śmiertelna". W myśl nowej zasady Pirogow organizuje ochotnicze oddziały sióstr miłosierdzia, które udzielają rannym żołnierzom pomocy. Trwałe formy organizacyjne przybiera idea niesienia pomocy rannym od roku 1859. Jest to okres wojny między Francją a Austrią. W tragicznej bitwie pod Solferino jest świadkiem i organizatorem pomocy dla rannych szwajcarski obywatel Henryk Dunant. Wrażenia z krwawej bitwy zawiera Dunant w książce Wspomnienie Solferino. Pozycja ta jest apelem do narodów Europy, którym autor chce uświadomić okropności wojny². Jednocześnie zawiera też praktyczne propozycje utworzenia we wszystkich krajach ochotniczych organizacji społecznych, mających na celu niesienie pomocy rannym żołnierzom bez względu na przynależność do armii. Dzięki temu w 1863 r. powstaje w Genewie Komitet Pięciu. Do jego utworzenia przyczyniają się oprócz H. Dunanta: A.P.L. Apia, W. Dufour, G. Moynier, T. Mounon. Komitet Pięciu jest inicjatorem konferencji przedstawicieli kilkunastu krajów, na której postanowiono tworzyć dobrowol-

ne ochotnicze stowarzyszenia, których celem będzie niesienie pomocy rannym i chorym żołnierzom bez względu na ich przynależność do stron walczących. Na konferencji ustalono również godło czerwonego krzyża na białym polu, jako znak dla osób niosących pomoc. Postanowienia konferencji znalazły wyraz w I Konwencji Genewskiej z dnia 12 sierpnia 1864 r. Komitet Pięciu przyjmuje nazwę Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża.

W miarę upływu czasu i następujących ważnych wydarzeń powstają kolejne Konwencje Genewskie chroniące coraz to nowe kategorie osób. W wyniku tragicznych skutków i doświadczeń II wojny światowej, Konwencje zostały opracowane ponownie. Noszą one obecnie wspólną nazwę Konwencji Genewskich z 12 sierpnia 1949 i zapewniają ochronę rannych i chorych żołnierzy w wojnie lądowej i morskiej, jeńców wojennych i osób cywilnych.

Poczynając od roku 1863 notuje się powstawanie licznych narodowych organizacji Czerwonego Krzyża. W Polsce jako datę powstania Polskiego Czerwonego Krzyża przyjmuje się 27 kwietnia 1919 r. W dniu tym odbyło się pierwsze Walne Zgromadzenie Polskiego Towarzystwa Czerwonego Krzyża. Uchwalono na nim statut i wybrano tzw. Główny Komitet. 15 lipca 1919 r. Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża zarejestrował PCK jako jedyne w niepodległej Polsce stowarzyszenie działające na podstawie Konwencji Genewskiej. Polski Czerwony Krzyż ma na celu: "organizację i prowadzenie działalności humanitarnej i wychowawczej zmierzającej do utrwalenia humanitaryzmu, rozwijania poszanowania czci i godności ludzkiej, ochronę zdrowia i życia ludzkiego oraz niesienie pomocy we wszystkich okolicznościach, gdy dobra te są zagrożone"³.

Polski Czerwony Krzyż realizuje zamierzone cele w oparciu o podstawowe zasady Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża. Pierwsza z nich to zasada humanitaryzmu, której celem jest ulżenie cierpieniom ludzi, ochrona ich zdrowia i życia. Druga to zasada bezstronności, zakładająca niesienie pomocy wszystkim potrzebującym, bez względu na przekonania polityczne, rasę i kolor skóry. Trzecia - to zasada neutralności głosząca nieangażowanie się w sprawy polityczne, religijne i ideologiczne. Kolejna to zasada niezależności. Traktuje ona o działalności krajowego stowarzyszenia zgodnie z zasadami Międzynarodowego Czerwonego Krzyża oraz o podleganiu prawu danego kraju

z autonomią dla realizacji zasad i celów Czerwonego Krzyża. Piąta zasada informuje o dobrowolności i bezinteresowności każdej pomocy. Zasada jedności wskazuje na możliwość istnienia tylko jednego stowarzyszenia działającego na terenie całego kraju dostępnego dla wszystkich zarówno w korzystaniu, jak i udzielaniu pomocy. Ostatnia zasada - uniwersalizmu, zapewnia równość i solidarność wszystkich stowarzyszeń w prawach i obowiązkach. W oparciu o powyższe zasady dla osiągnięcia swoich humanitarnych i wychowawczych zamierzeń Polski Czerwony Krzyż prowadził działalność w pięciu płaszczyznach:

- opiekuńczej,
- oświaty zdrowotnej,
- szkolenia sanitarnego ludności,
- honorowego krwiodawstwa,
- działalności międzynarodowej.

W ramach tych płaszczyzn działania każde Koło Polskiego Czerwonego Krzyża formułuje swój program pracy. Wśród wielu działających w Polsce szkolnych kół Polskiego Czerwonego Krzyża swoistą grupę stanowią akademickie koła PCK. Na terenie kraju istnieje 80 akademickich kół PCK, które zrzeszają ok. 23.000 członków⁴. Wśród nich na uwagę zasługuje Akademickie Koło Polskiego Czerwonego Krzyża istniejące w Zakładzie Wychowania Obronnego przy Wyższej Szkole Pedagogicznej w Bydgoszczy. Powstało ono w 1974 r. i działa niemalże od samego początku istnienia Zakładu Wychowania Obronnego, kształcącego przyszłych nauczycieli przysposobienia obronnego. Program studiów na kierunku wychowanie obronne przewiduje m.in. realizację przedmiotu przysposobienie medyczno-sanitarne. Jest on zakończony egzaminem i nadaniem uprawnień społecznego instruktora medyczno-sanitarnego Polskiego Czerwonego Krzyża. Studenci już na studiach otrzymują przygotowanie merytoryczne do prowadzenia zajęć z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej. Jednocześnie pozwala im to na włączenie się do realizacji zadań koła prowadzonych w ramach szkolenia sanitarnego ludności. Akademickie Koło Polskiego Czerwonego Krzyża według stanu na 1 grudnia 1984 r. liczy 43 członków. Rekrutują się oni spośród studentów I, II i III roku wychowania obronnego. Członkowie Koła sami układają plan swojej rocznej pracy, mieszczący się w płaszczyznach działalności Polskiego Czerwonego Krzyża. W roku akademickim 1983/84 członkowie Koła zaplanowali przedsięwzięcia: z zakresu opieki nad samo-

tnymi osobami z rejonu Jachcic i szkolenia sanitarnego ludności. Jednym z zadań Koła był udział w akcji "Gwiazdka dla wszystkich dzieci", organizowanej przez Redakcję Ilustrowanego Kuriera Polskiego. Członkowie Koła zebrali odzież, zabawki i książki. Specjalnie powołana komisja zajęła się segregacją i przeniesieniem zebranych prezentów do Redakcji. Członkowie Koła otrzymali pisemne podziękowanie za przyłączenie się do akcji. Kolejne zadanie to kurs na ratownika medyczno-sanitarnego PCK przeprowadzony w Domu Harcerza. Zajęcia szkoleniowe odbywały się raz w tygodniu. Obejmowały tematykę udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej w nagłych wypadkach. Młodzież uczyła się prawidłowego nakładania opatrunków, unieruchomiania złamań i przenoszenia poszkodowanych. Zajęcia prowadzili wykładowcy przysposobienia medyczno-sanitarnego w Zakładzie Wychowania Obronnego i studenci kier.wych. obronnego. Końcowy sprawdzian wiadomości harcerzy odbył się w formie biegu patrolowego. Na poszczególnych etapach znajdowały się punkty kontrolne z pozorantem /wykorzystanie zestawu "Practoplast"/ i osobą sprawdzającą wykonanie zadania. Młodzież była oceniana punktami za rozpoznanie urazu i udzielenie pierwszej pomocy przedlekarskiej. Wszyscy, którzy zdali egzamin otrzymali zaświadczenia o ukończeniu kursu - a najlepszym wręczono dodatkowo upominki książkowe, ufundowane przez "Dom Harcerza". W ramach prac szkoleniowych studenci wychowania obronnego włączyli się też do akcji szkolenia drużyn medyczno-sanitarnych wśród harcerzy na obozie w Tieniu.

Dużo uwagi poświęca Koło opiece nad starszymi, samotnymi ludźmi. Opiekun Koła nawiązał kontakt z terenowym opiekunem społecznym w celu uzyskania nazwisk osób potrzebujących pomocy. Z otrzymanego wykazu objęto opieką trzy starsze panie. Studenci członkowie Koła odwiedzają staruszki raz w tygodniu, robią zakupy, porządki i załatwiają sprawy formalne. Szczególnie smutne jest położenie 92-letniej p. Heleny K., która cały swój majątek przekazała znajomemu małżeństwu w zamian za dożywotnią opiekę. Niestety, jej zaufanie zostało zawiedzione. Obecnie opuszczona i schorowana szuka sprawiedliwości w sądzie oraz czeka na pomoc. Na razie tylko studenci i nieliczni życzliwi sąsiedzi ułatwiają jej codzienną egzystencję - zapewniając wyżywienie i opiekę lekarską. Ta forma pracy daje członkom Koła dużą satysfakcję, której towarzyszy smutna refleksja nad losem starego człowieka i znieczulicą społeczeństwa.

W ramach tygodnia Polskiego Czerwonego Krzyża, obchodzonego pod hasłem "Przez humanitaryzm do pokoju" prowadzona była kwesta uliczna. Dochody uzyskane z niej przeznaczone zostały na działalność statutową stowarzyszenia Polskiego Czerwonego Krzyża. W czerwcu 1984 r. członkowie Akademickiego Koła PCK z I roku wycbowanie obronnego uczestniczyli w charakterze sędziów w eliminacjach drużyn medyczno-sanitarnych w Borównie. Ich praca i pomoc została uznana za zadowalającą przez Zarząd Wojewódzki Polskiego Czerwonego Krzyża. To przedsięwzięcie zakończyło pracę Koła w roku akademickim 1983/84. W roku akademickim 1984/85 członkowie Koła kontynuują rozpoczęte prace /opiekuńcze/ i aktywnie włączają się do zadań programowych Polskiego Czerwonego Krzyża.

W ogólnym zarysie w pracy Koła daje się zauważyć, że podejmowane przedsięwzięcia mają wpływ na:

- kształtowanie postaw prospołecznych poprzez niesienie pomocy innym, a tym samym uwrażliwienie na krzywdę ludzką i gotowość protestu przeciwko panującej obojętności;
- utrwalanie wiadomości z przysposobienia medyczno-sanitarnego przez prowadzenie zajęć na kursach szkoleniowych;
- przygotowanie do wykonywania przyszłego zawodu nauczyciela przysposobienia obronnego w zakresie dydaktyki /realizacja przedmiotu p.o./ poprzez udział w szkoleniach;
- przygotowanie do pracy pozalekcyjnej nauczyciela przysposobienia obronnego i pełnienia przez niego ról społecznych /np. opiekuna szkolnego Koła PCK czy społecznego instruktora medyczno-sanitarnego PCK na kursach szkoleniowych/;
- kształtowanie umiejętności organizacyjnych, form i metod pracy w Kołach PCK w trakcie wspólnych spotkań i praktycznej realizacji zamierzonych przedsięwzięć.

Szczególnie ważne wydaje się przygotowanie studentów-członków Koła do wykonywania zawodu nauczyciela przysposobienia obronnego. Należy pamiętać, że wykorzystanie kwalifikacji zawodowych nauczyciela przysposobienia obronnego może występować w sferze dydaktyki - poprzez nauczanie przedmiotu, jak i w działalności pozalekcyjnej poprzez opiekę nad sekcją strzelecką, organizacją Ligi Obrony Kraju czy Kołami Polskiego Czerwonego Krzyża. W szkołach podstawowych, w których nauczyciele przysposobienia obronnego w zakresie dydaktyki nie wyko-

rzystują swoich kwalifikacji zawodowych ze względu na małą liczbę godzin przysposobienia obronnego, mogą poprzez pracę pozalekcyjną /sekcja strzelecka, LOK, PCK/ lub pozaszkolną /instruktor ZHP, społeczny instruktor medyczno-sanitarny PCK/ zwiększać stopień wykorzystania swojego przygotowania zawodowego. Dlatego ważną sprawą jest troska w okresie studiów o wdrażanie studentów, przyszłych nauczycieli przysposobienia obronnego, do podjęcia obowiązków społecznych wynikających z potrzeby realizacji ukształtowanych nawyków niesienia pomocy innym. Praca w kołach Polskiego Czerwonego Krzyża jest wymiernym przykładem ukształtowanych postaw humanitaryzmu, obejmujących w swym zakresie zarówno wiedzę, motywację jak i działanie wynikające z idei niesienia bezinteresownej pomocy innym. Działalność w akademickich kołach Polskiego Czerwonego Krzyża wynika z potrzeby samourzeczywistnienia własnych pragnień, mającej trwałe miejsce w hierarchii podstawowych potrzeb człowieka.

PRZYPISY

¹E.Sztomberek, 50-lecie działalności PCK, W: Rok 50-lecia w szkolnych kołach PCK, PZWL, Warszawa 1968 s.4

²H.Dunant, Wspomnienie Solferino, Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża, 1983 s.8

³Ustawa o Polskim Czerwonym Krzyżu i Statut PCK, PZWL, Warszawa 1980 s.3

⁴Materiały pomocnicze do działalności grup społecznych instruktorów młodzieżowych PCK, cz.IV, Warszawa ZG PCK 1980 s.21

WORK OF ACADEMIC RED CROSS CIRCLE AGAINST THE BACKGRO-
UND OF AIMS AND RULES OF RED CROSS ORGANIZATION AT PE-
DAGOGICAL UNIVERSITY IN BYDGOSZCZ

Summary

The article presents short historical outline of International Red Cross, tasks of Polish Red Cross and short information on work of Academic Red Cross Circle at Pedagogical University in Bydgoszcz.

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ АКАДЕМИЧЕСКОГО КРУЖКА ПОЛЬСКОГО КРАСНОГО КРЕСТА
НА ФОНЕ ЦЕЛЕЙ И ПРИНЦИПОВ ОРГАНИЗАЦИИ В ПЕДИНСТИТУТЕ В БЫДГОЩИ

Резюме

В статье описано краткую историю Международного Красного Креста, задачи Польского Красного Креста и представлено информацию о деятельности этой организации в Пединституте в Быдго-
щи.